

ISSN 0350–185X

UDK 808

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
И
ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

књ. LXXV, св. 1

Уређивачки одбор:

*др Јасна Влајић-Појковић, др Рајна Драгићевић, др Најда Иванова,
др Владан Јовановић, др Александар Лома, др Алина Маслова,
др Софија Милорадовић, др Мирослав Николић, др Слободан Павловић,
др Предраг Пијер, др Слободан Ремейић, др Живојин Сијанојчић,
др Јелица Сијојановић, др Срејто Танасић, др Зузана Тојолињска,
др Анађолиј Турилов, др Викјор Фридман*

Главни уредник
Рајна Драгићевић

БЕОГРАД
2019

Лингвистички програм XVI међународног конгреса слависта,
Београд, Србија, 20–27. VIII 2018. г.

1. МЕЂУНАРОДНИ КОНГРЕС СЛАВИСТА И СРПСКА СЛАВИСТИКА У XX ВЕКУ. Да бисмо боље представили значај Међународног конгреса слависта за српску науку, као и значај чињенице да је XVI скуп ове манифестације одржан у Београду, изложићемо укратко историјат односа српске славистике према институцији Међународног конгреса у XX веку.

Године 1903, од 10. до 15. априла, одржан је у Одељењу руског језика и књижевности Императорске академије наука у Петрограду састанак руских и словенских филолога у сврху припреме првог Међународног конгреса слависта. О том састанку известио је лист *Нова искра* Р. Одавића. Према наводима из *Нове искре*, састанак слависта је одржан под покровитељством великог кнеза Константина Константиновића, а на њему је суделовало око 100 научника. За почасне председнике Конгреса тада су изабрани Б. де Куртене (Петроград), М. С. Дринов (Харков), А. А. Кочубински (Одеса), Т. Д. Флорински (Кијев), а за српску славистику нарочито је важан податак да се међу почасним председницима нашао и српски министар и опуномоћени посланик у Петрограду Стојан Новаковић. За праве председнике Конгреса изабрани су В. И. Ламански, А. Н. Пипин и В. Јагић, а за секретара доцент Н. В. Јастребов. Рад Конгреса је подељен у шест секција: 1) организација Конгреса, 2) израда словенске научне енциклопедије, 3) израда црквенословенског речника, 4) израда словенске библиографије, 5) издавање црквенословенских споменика и 6) узајамно словенско књижаство, а на овом састанку предложен је обим и програм рада сваке секције (НИ 1903: 157–158). Избором С. Новаковића за почасног председника Међународног конгреса слависта успостављена је веза између ове институције на самом почетку свога оснивања са врхом српске филологије и славистике.

Године 1913. у Русији је потписан споразум између европских слависта, укључујући и српске, о формирању Савеза словенских академија. Иницијатива о формирању Савеза академија потекла је из Петрограда,

а њен први потписник био је један од правих председника Конгреса, В. Јагић. Судаћи према програму Савеза који описује А. Белић, изводимо закључак да су његове активности комплементарне активностима Конгреса, па би у том смислу требало даље истраживати везе између њих. Из извештаја А. Белића о овом догађају сазнајемо да је он, заједно са Љ. Стојановићем, узео активног учешћа у раду Савеза и формирању његовог Статута (Белић 1913: 144 и др.), чиме је настављена традиција славистичких веза које је установио С. Новаковић.

Године 1929, од 6. до 13. октобра, у Прагу је одржан први Међународни конгрес слависта. На Конгресу су донете научне резолуције о састављању *Лингвистичког словенског атласа*, о потписивању црквенословенских рукописа и о изради словенског речника (Белић 1929: 171–174). Даље, године 1934, од 23. до 30. септембра, у Варшави и Кракову је одржан Други међународни славистички конгрес, на коме је одлучено да ће се Трећи конгрес држати у Београду (Белић 1934: 377). Учесник оба конгреса био је А. Белић. Године 1939. српски и југословенски лингвисти су у Београду организовали Трећи међународни конгрес слависта, који је у последњем тренутку отказан због избијања рата. Године 1955. на иницијативу А. Белића одржан је Београдски међународни славистички састанак и основан Међународни комитет слависта којим је обновљена традиција Конгреса у другој половини XX века (Пипер 2018: 10).

Из свега што је изложено запажа се да се српска славистика током XX века налази у специфичном односу према институцији Међународног конгреса слависта. Са једне стране, најзначајнији српски филолози – С. Новаковић, Љ. Стојановић и А. Белић – активно и од самог оснивања учествују у програмима Конгреса и манифестација блиских Конгресу. Са друге стране, и поред великог научног, организационог, па и дипломатског труда, ниједан од ових научника, који припадају трима различитим генерацијама, није дочекао да види Међународни конгрес у Београду.

Због свега наведеног, XVI међународни конгрес слависта, који је 2018. године одржан у Србији, имао је за своје српске домаћине велику вредност и посебан значај. Председник Међународног комитета слависта проф. др Бошко Сувајџић истакао је у говору на отварању Конгреса главне разлоге за велико поштовање које Конгрес ужива међу српским славистима. Први разлог формулисан је као свест о коначној реализацији напора да се Конгрес одржи у Београду, речима да ова манифестација представља „остварен сан српске славистике“. И друго, овај Конгрес међу српским славистима има посебан значај јер, више него претходни конгреси, представља продужетак идеје А. Белића о словенској филологији као наднационалној науци која око себе окупља све слависте и превладава конзервативизам сваке врсте. Из ових разлога Б. Сувајџић је циљеве Конгреса формулисао као одговор на Белићеве захтеве за очувањем на-

учне свести у модерном добу: учвршћивање и поштовање славистике као науке; отвореност за иновације и нове методе рада; успостављање нових научних веза; отварање нових средишта на мапи славистичког покрета.

2. МЕЂУНАРОДНИ КОНГРЕС СЛАВИСТА ДАНАС. У досадашњим прегледима и хроникама Конгреса слависта истицано је да ова манифестација не представља само најзначајнију међународну славистичку смотру већ и научни конгрес чији је задатак да заокружи постојеће и дефинише нове правце у истраживањима словенских језика и књижевности. У говору на отварању Конгреса председник Савеза славистичких друштава Србије проф. др Рајна Драгићевић скренула је пажњу на овај његов аспект. Р. Драгићевић је анализирала пријављене теме и општу структуру Конгреса слависта у Београду, и издвојила појаве које чине основ глобалног славистичког рада и имају потенцијал за даљи развој у будућности. Она је нагласила да се истражују тенденције у настајању нове лексике словенских језика, међу којима доминирају понекад и супротстављени процеси, као што су интернационализација, али и национализација, интелектуализација, али и банализација, терминологизација и детерминологизација. Уз ово, Р. Драгићевић је истакла и то да постоји све веће интересовање за излагања у оквиру тематских блокова и округлих столова. До промене парадигме излагања дошло је у складу са потребама истраживача да на нови и другачији начин приступе темама у оквиру Конгреса.

3. ОПШТИ ПОДАЦИ О XVI КОНГРЕСУ СЛАВИСТА. Шеснаести међународни конгрес слависта одржан је у Београду од 20. до 27. августа 2018. године. Конгрес су организовали Међународни комитет слависта и Савез славистичких друштава Србије, а његови суорганизатори били су Филолошки факултет Универзитета у Београду и Српска академија наука и уметности. На овом важном догађају за српску науку и културу интензивно се радило преко пет година, а наступило је око 1.000 учесника са 1674 излагања.¹

Због великог броја пријављених тема и њихове сложене природе, Конгрес је имао комплексну структуру. Реферати су организовани у око четири главне области: језик; књижевност, култура, фолклор; питања славистике; специјалне теме. Поред реферата, на секцијама Конгреса уведен је нови вид излагања, постер реферат. Уз ово, научни садржаји на Конгресу представљани су и у оквиру тематских блокова (реферати који

¹ Општи подаци о XVI конгресу слависта преузети су из публикације *Стизама славистике* (Београд, 2018). Овај зборник текстова и написа посвећен је разним аспектима Конгреса – од историјата и значаја, преко удела националних филологија у његовом програму, па до посебних питања и задатака славистике у оквиру славистичког савеза.

истражују специфичну, обично ужу тему или област), затим округлих столова (реферати конципирани као расправе о изабраној теми), као и у овиру комисијских заседања (реферати који обрађују специфичне задатке комисија при МКС). Велику пажњу привукле су и пратеће манифестације Конгреса: изложбе, предавања, презентације, представљања публикација.

4. ЛИНГВИСТИЧКИ ПРОГРАМ XVI КОНГРЕСА СЛАВИСТА. Главни део лингвистичког програма Конгреса слависта у Београду чинили су два пленарна заседања и 28 секција. На секцијама је представљено 354 реферата. Уз ово, у лингвистички програм Конгреса убраја се и двадесет тематских блокова са 128 реферата, као и шест од укупно девет округлих столова. Коначно, значајан лингвистички рад обавили су, на својим састанцима, и чланови комисија у саставу Међународне комисије слависта.

4.1. Пленарна заседања. За српску славистику, излагања на пленарним заседањима била су од великог значаја. Првим заседањем су председавали Б. Сувајџић и Љ. Марковић, декан Филолошког факултета у Београду. У оквиру овог заседања, Н. Милошевић Ђорђевић (Србија) одржала је излагање о Вуковом *Рјечнику* као извору за проучавање српске народне књижевности, а С. Николова (Бугарска) прочитала је реферат о смеровима, перспективама и резултатима савремених истраживања ћирилометодијевске епохе у Европи. Тема (неодржаног) реферата Х. Кајперта (Немачка) *Тезе Прашког лингвистичког кружока о црквенословенском језику (1929. г.) и њихова судбина у славистици*² упућује на размишљање о утицају који су припадници овог серкла имали на формирање доминантне научне парадигме првог Конгреса слависта, као и на даљи развој њихових идеја у XX веку.

У оквиру другог пленарног заседања Конгреса, излагање П. Пипера (Србија) *О српској лингвистичкој славистици друге половине XX века* било је посвећено историјату модерних научних идеја у славистици. Својом садржином ово излагање је упутило на то да свест о историји метода чини нужан предуслов теорије савремених лингвистичких сазнања, што представља важан моменат развоја славистичке науке као модерне дисциплине. На истом заседању, родоначелник словенске етнолингвистике, пољски лингвиста Јежи Бартмињски, представио је теоријска начела овог правца у реферату под насловом *Језик у контексту културе*. Другим пленарним заседањем су председавали Р. Драгићевић и П. Буњак.

4.2. Излагања у оквиру секција. Двадесет осам лингвистичких секција на XVI међународном конгресу слависта распоређено је у седам тематских области. Области су успостављене у складу са тематиком Кон-

² У овој хроници имена аутора наводимо у српској транскрипцији. Наслове њихових реферата такође дајемо у преводу на српски језик.

греса која је усвојена на састанку Председништва МКС у Београду 2015. године и допуњена на XV конгресу у Прагу.³ То су следеће области:

- 1) етимологија и упоредно-историјска истраживања словенских језика;
- 2) историја словенских језика;
- 3) дијалектологија словенских језика;
- 4) граматика савремених словенских књижевних језика;
- 5) семантика, прагматика и стилистика савремених словенских језика;
- 6) интердисциплинарна истраживања словенских језика;
- 7) стандардизација и норма словенских језика.

У наставку излагања представићемо одабране реферате који су изложени у оквиру сваке области.⁴

4.2.1. *Етимологија и упоредно-историјска истраживања словенских језика.* Прва тематска област Конгреса припадала је етимолошким и упоредно-историјским истраживањима словенских језика. У оквиру ове области представљено је 34 реферата, од којих су четири изложили српски представници: М. Курешевић, *Активни партиципи у средњем стилу српске средњовековне писмености: могућ иравац развоја српског књижевног језика*; В. Поломац, *Слагање негација у српскословенском језику са аспекта функционалног раслојавања*; А. Лома, *Српска себръ у ишћесловенском и индоевројском контексту*; М. Вучковић и С. Петровић, *Етимолошки речници српског језика – од концепције ка методологији.*

У свим секцијама које припадају овој области запажамо опште тенденције ка истраживању тема из области морфологије, лексике и фразеологије. Тако је С. Толстој (Русија) у реферату *Прасловенски ишћови глаголских основа и њихова лексичка дистрибуција* анализирао морфолошки развој перфективних глагола према типовима њихових основа, а затим и развој њихових секундарних имперфективних варијанти. Историјској морфологији припада и рад М. Фурлан (Словенија) *Словенски однос ишћа *samъsъ : *samica – функција и настајанак иворбеног обрасца*, у коме се даје етимолошка анализа суфиксалне опозиције форми на -ац/-ица и расправља о томе да ли се, у историјском смислу, ради

³ Списак тематских области заједно са секцијама које улазе у њихов домен може се видети на следећем линку: <http://mks2018.fil.bg.ac.rs/tematika-kongresa>.

⁴ У приказивању радова учесника Конгреса, поред осталог, служили смо се и њиховим објављеним верзијама у зборницима који су штампани одмах након Конгреса, а у неким случајевима и непосредно пре њега. Прегледали смо зборнике лингвистичких реферата српске, хрватске, бугарске, руске, америчке и белоруске делегације, као и зборник реферата са заседања Комисије за лексикологију и лексикографију Међународног комитета слависта (в. списак литературе).

о деривационом или о конверзивном односу. Важну научну област, лексикостатику, обрадио је М. Саенко (Русија) у реферату *Опшће иновације у базном вокабулару њрасловенског и њрабалтичког језика*. М. Саенко је представио концепт глобалне лексикостатичке базе (GLD) коју сачињава 100 речи које су базичне у фонду сваког језика на свету (нпр. *доћи, умреџи, сув, око, њун*, „ја“, *земља, јаје* и др.). Ова база речи може послужити за упоредно праћење лексичких иновација у словенским језицима у дијахронији.

Више радова посвећених упоредно-историјским истраживањима бавило се преводима Библије и других црквених текстова на словенске језике. Карактеристичан је реферат А. Кречмер (Аустрија) *Реконструкција слике светља на основу корџуса њексџова из завршне фазе Slavia Orthodoxa*, у коме се православни преводи Библије (настали махом у XIX веку) узимају за основ анализе односа црквенословенских елемената у односу на народне, као и анализе савремених језичких стратегија у превођењу.

Теорији етимолошке лексикографије био је посвећен реферат М. Вучковић и С. Петровић, у коме су изложене разлике на свим нивоима речничког чланка између вишетомног етимолошког речника типа тезауруса и приручног етимолошког речника.

4.2.2. *Историја словенских језика*. У програму Конгреса, једна од области у којој су се јавиле најразноврсније теме (махом из морфологије и синтаксе) била је она посвећена историји словенских језика. Представљено је 49 реферата, од којих су три реферата одржали српски учесници: Ј. Грковић-Мејдор, *Развој клаузалне дојуне когнитивних њредикаџа у српском језику*; В. Савић, *Однос између народне и књижевне лексике у Тиџику архиеџскоџа Никодима (1318/1319)* и И. Бјелаковић, *Лексичка сџојивост у књижевном језику Срба њрве џоловине 19. века*.

Из истоимене секције издвајамо рад С. Дикија (САД) под насловом *Урушавање опшћесловенског сисџема њреџериџалних времена као „каџасџрофа“ у развоју словенског глаголског вида*, у коме се разматра однос простих и сложених претериталних (прошлих) времена у словенским језицима и њихов однос према категорији (им)перфективности глагола. Аутор заступа тезу да је развој простих времена праћен ишчезавањем копулативних конструкција у већини источнословенских језика имао ефекта на развој имперфективности као деривационе категорије, односно, да се имперфективност јавила као секундарно граматичко средство како би надоместила ишчезавање тих конструкција. Даље, у реферату *Сисџемски односи у сџаробугарској лексици* Т. Илијева (Бугарска) класификовала је антонимске односе у лексици X–XIV века. У реферату Ј. Грковић-Мејдор изложен је напоредни историјски развој разних врста зависних

клауза као допуна когнитивним предикатима типа „мислити“, „веровати“ и сл. од XIV до XVIII века, на основу чега су изведени закључци о систему ових клауза у датом периоду. Утицај језичких контаката на историјски развој језика северних словенских народа анализирао је А. Тимберлејк (САД), који је у овом контексту издвојио више типова језичких промена: помак од супстрата ка доминантном суперстратуму (нпр. од словенских језика ка немачком), утицај супрарегионалног језика типа *lingua franca* на локалне језике, богаћење лексичког фонда словенских језика под утицајем административизације и др.

4.2.3. *Дијалектологија словенских језика*. Учесници дијалектолошких секција (међу које је спадала и секција посвећена ономастици) на Конгресу су се оријентисали на неколико тема: израда општесловенског лингвистичког атласа и учешће националних дијалектологија у њима; израда дијалекатских речника; лингвистичка обележја дијалеката у односу на стандард и др. Представљено је 48 реферата, од којих су три изложили српски представници: С. Реметић, *Српски дијалекатски комплекс у светлу миграционих ситуација (лингвистички и социолингвистички аспекти)*; С. Милорадовић, *Ареална граматицизација предлога од у српским народним говорима (на примерима из призренско-тимочких и косовско-ресавских говора)*; постер реферат Т. Милосављевић, *Синонимски ред као одраз лингвокултурних специфичности дијалекатског лексичког система*.

Реферати српских учесника, С. Реметића и С. Милорадовић, били су посвећени комбинованој лингвистичкој анализи у дијалектологији. С. Реметић је представио социолингвистички аспект дијалекатске анализе (историјско знање о миграцијама народа на одређеном подручју) и њен лингвистички аспект (знање о језичким особинама које чине спецификум одређених области), успостављајући између тих аспеката узрочну везу. Реферат С. Милорадовић донео је структурну и семантичку типологију синтагми с предлогом *од* и указао на процесе њихове граматицизације и десемантизације који су специфични за призренско-тимочке говоре. Даље, реферат М. Пила (Немачка) *Вид глагола у резјанском микројезику* на примеру истраживања језика словенске заједнице у региону северне Италије уводи појам „микројезика“ као идиома хомогене националне заједнице у већем регионалном простору, и тиме отвара могућност даљих дијалекатских истраживања у овом смеру.⁵ Е. Березович (Русија) у раду под насловом *Словенски називи ситановника као извор семантичке деривације* обрадила је област дијалекатске ономастике или „катојконимије“ (називи житеља већих или мањих регија типа *динарац* и сл.), указујући на то да се ова научна област може истраживати

⁵ Ноцији „књижевних микројезика“ на словенском простору била је посвећена засебна, 28. секција Конгреса.

са асоцијативно-деривационог, конотативног (имена као производ регионалне стереотипије) и фразеолошко-семантичког становишта. Коначно, у прегледном реферату „*Речник руских народних говора*“: неки резултати лексикографског рада С. Мизников (Русија) покренуо је важна питања израде општег дијалекатског речника: проблем успостављања одреднице (између лексичке реалије и конструкта), питање семантичког описа лексике и удео историјске анализе у том опису, и питање односа таквог речника према фолклорној и историјској грађи.

4.2.4. *Грамати́ка савремених словенских књижевних језика*. У оквиру ове области, која је обухватила теме о фонетско-фонолошким, прозодијским, акценатским, системскограматичким и др. областима проучавања словенских језика, на Конгресу је презентован 51 реферат од чега су чак 12 реферата изложили српски учесници: В. Станишић, *Парадигма́тика и синта́гма́тика несамоста́лних фонема у словенској њменоса́ти*; М. Ковачевић, *Глагол бити као модални глагол у саста́ву сложеног глаголског њредика́та*; Љ. Поповић, *О њасиву њлусквामीерфе́кта у српском и другим словенским језицима*; Р. Симић, *Једнина оџи́тих (заједничких) именица са значењем мноштва у српском језику*; Љ. Поповић, *Текстуална реализација исказа: улога интџерџункције*; В. Крајишник и В. Ломпар, *Усвајање џворбених модела у српском језику код одраслих сџраних говорника и деце маџерњих говорника (на џримену потпа agentis)*; Г. Јовановић и М. Вукелић, *О џарџициџу у српско-словенском сџису „Осам врста речи“*; С. Танасић, *Парџициџске безличне реченице*; Ј. Московљевић Поповић, *Корелатџивне констџрукције у јужнословенским језицима*; М. Радовановић, *Где у језику налазимо доказе његовој фазичносати? (џроучавање језика у светџу фази логице)*; М. Алановић, *Уџицај лексичке селекције на значењску сџрукџуру констџрукције*; постер реферат Т. Русимовић, *Показне заменице за идентџитетџ као ендоцентџрични антџecedентџ релатџивне клаузе уврџиене релатџивизатџорима који/што и чији*. Широко опсег лингвистичких истраживања обухватао је питања односа између синтагматике и парадигматике, затим разне врсте типолошких одређења и класификација (на лексичком, синтаксичком, прагматичком нивоу), анализу посебних типова реченица и др.

У извесном броју реферата проблематизована је перцепција постојећег граматичког система у распону од броја и врсте његових категорија, па до проблематизације принципа на којима почива систем у целини. Тако је нпр. Б. Мартиновић (Хрватска) у раду *Говорна ријеч хрватџскога сџандардног језика* поставила опозицију између говорне речи као низа слогова од којих је један наглашен и језичке речи као целине која је у писму омеђена белинама. Ауторка заступа потребу да се лек-

сички систем истражује са становишта ортоепске норме, тј. да се утврде критеријуми за издвајање говорних речи, као и да се граматичка норма профилише тако да обухвати и ова питања. У раду о граматичким средствима забране у словенским језицима (у бугарском, руском и пољском језику) К. Чакирова (Бугарска) пише о говорном чину „прохибитива“ као категорији која има граматички статус, будући да у реализацији захтева одређене типове конструкција. На специфичности граматичког статуса именица типа *pluralia tantum* скренуо је пажњу Г. Корбет (Велика Британија), док су Г. Јовановић и М. Вукелић указали на специфичан статус партиципа, који је у српској граматикографији познат још од XIV века. У истом контексту проблематизације граматичких категорија М. Гроховски (Пољска) обрадио је однос између семантичког и граматичког степеновања придева од позитива ка суперлативу. Гроховски је изнео тезу да између семантичке и граматичке операције градирања придева постоји асиметричан однос. Основе неаристотеловског приступа граматичком систему у целини појаснио је М. Радовановић у раду посвећеном „физичности“ као теоријском појму у лингвистици.

У оквиру ове тематске целине XVI конгреса излагани су и реферати који се баве типолошким описима појединих типова синтаксицких конструкција, често у односу према значењу лексичких јединица у њиховом саставу. Такви су нпр. радови К. Шлунд (Немачка), о егзистенцијалним реченицама са глаголом *имати* у српском језику, или М. Ковачевића, о глаголу *бити* као модалном глаголу у саставу сложеног глаголског предиката. Граматичком типологијом у контексту односа између синтетичког и аналитичког у словенским језицима бавили су се реферати В. Јармак и В. Пономаренка (Украјина), о синтетичким претериталним формама у српском књижевном језику; и И. Кеснера (Чешка), о недеклинабилним препозитивним члановима у руском и чешком језику као сигналу стремљења словенских језика ка аналитизму.

4.2.5. *Семантика, прагматика и стилистика савремених словенских језика.* Највише интересовања учесника лингвистичког програма XVI конгреса слависта у Београду привукле су тематске области семантике, прагматике и стилистике. У оквиру ове целине прочитано је чак 103 реферата. Толики број изложених реферата не чуди, будући да поменуте три области обухватају велик број тема које чине основ савремених проучавања словенских језика: семантику са прагматиком, лексику и лексичке односе, лексикографију, фразеологију, анализу дискурса, стилистику, прагматику, терминологију, те студије језичке конфронтације и језичке интерференције. Међу 103 излагача девет је било из Србије: Д. Кликовац, *О систему заменичких прилога за место у српском језику с обзиром на граматичку категорију лица*; Д. Војводић, *Асијектуално-тем-*

йоралне карактйеристйике йрескриййивних йерформатйива у срйском и другим словенским језицима; Д. Вељковић Станковић, *О (само)йоимању и именовану човека као неживог енйййейта у срйском књижевном језику*; Д. Мршевић Радовић, *Срйска фразеологија – истйорија и йерсйекййиве*; Ј. Јовановић Симић, *Сйрукйура и функција временских облика у народној йричи*; В. Половина, *Појам функције у лингвистйици йексйа/дискурса у словенској лингвистйици*; В. Брборић, *Инйерйунктйиска йерминологија код Срба од Вука до данас*; а са постер рефератима и А. Марковић и М. Спасојевић, *Лексикографски асйектйи йредсйављања значењске мреже йредлога по у срйском језику*; и К. Беговић, *Жива вода као божанска хи-йосйаза (дијакхронијска семантйичка анализа колокације жива вода)*.

Природом глобализационих процеса сагледаних кроз творбу нове лексике бавила се С. Тофоска (Македонија), у реферату *Семантйичка деривација у йрефиксима македонског језика (са йаралелом у другим словенским језицима)*. Ауторка је анализирала апозиционе творенице (*вебинар* и сл.) и бленде (*бебофон* и сл.) као резултате нових творбених процеса у македонској лексици. У истраживања односа између прагматике и творбе речи спада и реферат В. Брауна (САД), који је испитивао двојну и „еквидистантну“ мотивацију придева на -ски којима се именује језик (нпр. *енглески* < *Енглеска*, али: *француски* < *Француз*).⁶

У раду *Словенски онлајн-речници сленга и разноворне лексике* Е. Лукашенец (Белорусија) извела је типологију ових речника на словенском простору, поредећи их према параметрима приступа, макро и микро-структуре, као и нормативне оцене обрађене грађе. Теоријом савремене описне лексикографије бавиле су се и А. Марковић и М. Спасојевић, у постер реферату посвећеном лексикографској обради предлога *йо* у *Речнику срйскохрвайског књижевног и народног језика САНУ* (XX књига). Обрада предлога *йо* у овом речнику укључивала је сложену методологију која комбинује семантичку и синтаксичку анализу, као и знање о изради семантичких мрежа лексике.

У оквиру ове тематске области Конгреса нарочито су били интересантни реферати из области прагматике словенских језика. Издвајамо рад А. Исраели (САД) *Номиналне йауййологије у руском језику*, у коме се анализирају семантички механизми номиналних таутологија типа „закон је закон“, „власт је власт“ и сл., а затим се, на основи те анализе, износи њихова типологија заснована на типу објекта таутолошког понављања, као и на типу контекста у коме долази до изрицања таутологије. Са друге стране, реферат Х. Кусеа (Немачка) под називом *Агресија и аргументйација*

⁶ *Еквидистанца* је термин којим се (нпр. у географији) означава подједнака удаљеност посматрача од две тачке у простору. В. Браун овим термином означава једнак творбени потенцијал за формирање придева на -ски са значењем места (од назива земље и од назива етника).

написан је на линији теза о језику као медијуму друштвеног утицаја. Кусе заступа тезу да се говорни чинови агресије могу уочити и лингвистички анализирати у комуникацији, чак и када су прикривени као покушај дијалога. У раду М. Младенове (Бугарска) илуструје се начин на који глаголи из семантичког поља посесивности (*имаји*, *даји*) могу прећи у поље егзистенцијалности. На основу овог утврђује се постојање семантичких микропоља глагола, а затим се однос тих микропоља у односу центра и периферије глаголског значења пореди у руском, бугарском и чешком језику.

4.2.6. *Интердисциплинарна истраживања словенских језика*. У оквиру ове целине представљен је 51 реферат. Српске представнице С. Ристић и И. Лазић Коњик су изложиле рад *Развојне тенденције етнолингвистике у савременој српској лингвистици*.

У лингвокултуролошки оријентисаном раду Б. Барчот (Хрватска) *Славени у језичној слици свијетла говорника хрватског језика* на основу методе асоцијативног упитника дефинишу се језички стереотипи хрватских говорника о сопственом колективном идентитету, као и о идентитету других словенских народа. У раду С. Ристић и И. Лазић Коњик представљени су главни моменти у развоју етнолингвистике у Србији од осамдесетих година XX века до данас. У интердисциплинарна лингвистичка истраживања спадају и она која су базирана на новим технологијама, па су у оквиру ове целине Конгреса излагани и радови посвећени примени интернет-ресурса и уопште рачунара у лингвистичкој пракси. Тако је Б. Тошовић (Аустрија) у реферату *Текстови произведени мрежним генераторима* обрадио концепт „генераторске лингвистике“, односно проблематику генерисања текстова који настају као производ вештачке интелигенције (у рекламне, политичке и др. сврхе). У раду *Словенски ресурси у интернету* „Опшорена наука“ Љ. Ричкова (Белорусија) пописала је и обрадила интернетске ресурсе словенских језика који су доступни истраживачима под лиценцом Creative Commons.

4.2.7. *Стандардизација и нормирање*. Седамнаест лингвистичких реферата на Конгресу посвећено је областима стандардизације и језичког нормирања. Српска учесница ове секције Љ. Марковић представила је рад о транскрипцији и адаптацији имена из јапанског у српски језик. Проблемски је било интонирано излагање Л. Худечек и М. Михаљевић (Хрватска) *Нормирање хрватског језикословног називља*. Ауторке су утврдиле да у Хрватској постоје две праксе у усвајању терминолошких назива: прескриптивистичка, која се залаже за похраћивање страних терминолошких назива, и дескриптивистичка, која допушта и могућност усвајања страних термина. Специфичним развојем белоруске ортографије у XX веку бавио се А. Лукашенец (Белорусија), развојем

украјинске ортографије М. Кочиш (Мађарска), а особеностима савремене руске ортографије Л. Мокрородова (Финска). У групу излагања са ортографском тематиком спада и постер реферат Ј. Газдић (Црна Гора) о сугласнику *x* у језику штампе Црне Горе XIX века.

4.3. Тематски блокови. На XVI славистичком конгресу у Београду пријављено је 20 тематских блокова са лингвистичком тематиком. То су: 1) *Глобализација и словенска њворба* (девет реферата, организатори Е. Корјаковцева и А. Лукашенец, српски представник Р. Драгићевић са рефератом *Дојринос глобализације банализацији лексичког фонда српског језика*); 2) *Именски њредикаџи и модели реченице са дајивним субјекџом у словенским језицима* (седам реферата, организатор А. Цимерлинг, српски представници Б. Марић и Д. Керкез са рефератом *Конџирукције џиџи тешко ми је и мука ми је у српском језику*); 3) *Речи које мигрирају: германизми у источнословенским језицима и њихови еквиваленџи у џољском* (седам реферата, организатор Г. Хентшел); 4) *Категорија вишезначносџи у теорији и џракси словенске џерминографије* (пет реферата, организатор В. Ивашченко, српски представник В. Јовановић са рефератом *Полисемија џермина у оџисном џезаурусном речнику (из угла српске теоријске и џрактџичне лексикографије)*); 5) *Библиографија словенске лингвистџике у дигџиталном џросџору* (шест реферата, организатор С. Рудник-Карватова); 6) *Кулџура медија (медијакулџура) и сџил* (осам реферата, организатори С. Гајда и Н. Клушина); 7) *Киџабисџика⁷ – теорија и џракса* (шест реферата, организатор Чеслав Лапич); 8) *Лџџурџијски језици Slavia Orthodoxa у новом и најновијем времену* (осам реферата, организатор А. Кравецкој, српски представници: К. Кончаревић са рефератом *Обликовање савременог српског књижевног језика као сакралног* и Р. Левушкина са рефератом *Уџоџреба богослужбених језика у манасџирима и храмовима Српске Православне Цркве*); 9) *Алџтернаџивни џуџеви формирања руског књижевног језика доломоносовског џериода: делатносџи сџираних научника и џреводилаца* (осам реферата, организатор С. Менгел, српски представник Д. Грбић са рефератом *Кулџурно-историјски конџексџи српске реџеџије џревода Симеона Тодорског Четири книги џ истинномџ Христианствџ (Хале 1735)*); 10) *Семанџџичка деривација* (четири реферата, организатор М. Марковић, српски представник С. Вучковић са рефератом *Улога семанџџичке деривације у динамици синонимџјских односа српског језика (дијахронијски асџекџи)*); 11) *Балканска морфосинџакса у сџџуацијама језичког конџакџа* (шест

⁷ Под термином *киџабисџика* (од тур. кџтар, књига која садржи муслиманска верска учења) подразумева се део славистике који изучава исламске текстове на пољском и белоруском језику који су написани арапским писмом у периоду Велике кнежевине литавске (крај XIII – почетак XIX века).

реферата, организатор Х. Шалер); 12) *Језичко-културна заједница словенског њросџора* (седам учесника, организатори Ј. Сиерочук и Ј. Каш); 13) *Душа у словенском фолклору и фразеологији* (седам реферата, организатор А. Мороз); 14) *Реченични акџанџи и акџанџини савези – меџодологија њоредбене анализе у синхронији и дијахронији* (осам реферата, организатори В. Вјемер и Б. Зоненхаузер); 15) *Модални њредикаџи у словенским језицима: истџоријски и савремени њроцеси* (шест реферата, организатор Ј. Голетиани); 16) *Сџудије словенског средњег века и најновија досџигнуђа у дигџиталној хуманисџици* (шест реферата, организатор Р. Клеминсон); 17) *Словенски књижевни језик у џеорији и џракси. Формирађе језичке свесџи и сџавова џрема језику* (осам реферата, организатор Х. Гладкова); 18) *Истџоријско сеђађе у језику* (седам реферата, организатор Ј. Бармињски); 19) *Ономасџика и савремена кулџура* (осам реферата, организатор А. Гаљковски, српски представник Ј. Радиђ са рефератом *Срџска лична имена и феминисџички џогледи на језик*); 20) *INTERCOMPREENSIO – узајамно разумевађе словенских језика* (осам реферата, организатор М. Роланд).

4.4. *Округли сџолови*. Посебан вид научне размене у оквиру Конгреса чинили су округли столови као манифестације научног истраживања теме и слободне размене мишљења учесника. У лингвистичком програму Конгреса нарочито су били посеђени округли столови о две специјалне теме Конгреса: о *Срџском рјечнику* В. С. Карациђа и о месту Александра Белиђа у историји славистике.

Међу јубилејима српске културе, 2018. година заузима посебно место. Те године навршила су се два века од изласка из штампе првог издања *Срџског рјечника* В. С. Карациђа. Стога је округли сто под називом *Вуков Срџски рјечник у свом времену и данас – џоводом 200 година од џрвог издања* (модератор: Љ. Раденковиђ) пружио прилику учесницима да размене нова мишљења о *Срџском рјечнику* и његовом месту у историји српске славистике, као и да она веђ постојеђа подвргну новим евалуацијама. За округлим столом су разматране историјске околности настанка *Рјечника* (Г. Шуберт (Немачка): *Срџски рјечник у свейџлу Вукове сарадђе с Немцима*; П. Радиђ (Србија): *Вук Карациђ у бриџанској филолошкој визури (На џримеру Ц. Бауринга и Д. Вилсона)*; Б. Сувајђиђ (Србија): *Срџски рјечник (1818) у Вуковој Прејисци*); затим, анализирано је место овог дела у словенској лексикографији XIX и XX века (С. Запрудски (Белорусија): *Срџски рјечник В. С. Карациђа (1818) и Речник белоруског језика Ивана Насовича (1870): сличносџи и разлике*; М. Бјелетиђ, Ј. Влајиђ Поповиђ (Србија): *Lirus in etymology. Вуково дело на сџраницама Приручног еџимолошког речника срџског језика*; Ј. Јакушкина (Русија): *Срџска лексика у Оџиџесловенском лингвистџичком аџласу*

и *Вуков Рјечник*); као и његово место у савременој књижевној култури (М. Матицки (Србија): *Вукове њриче о речима*; Б. Златковић (Србија): *Вуков Српски рјечник као литерарна тема*). У два излагања анализиран је садржај *Српског рјечника* по типовима лексике (З. Карановић (Србија): *Обредна лексика у Српском рјечнику (1818)* Вука Сћефановића Караџића; А. Милановић (Србија): *Вукова улога у стварању риболовне терминологије у Српском рјечнику (1818)*); а обрађен је и значај овог дела за српску педагогију (З. Мркаљ (Србија): *Вуков Српски рјечник у наставном контексту*; Н. Станковић Шошо (Србија): *Српски рјечник (1818) као методичка тема*).

Округли сто под називом *Александар Белић у историји славистике* (модератор: Д. Мршевић Радовић) привукао је велику пажњу учесника Конгреса. Разматрани су Белићеве ставови према језику у целини, као и одлике његове научне мисли у одређеним областима и доменима српске науке о језику. На крају овог заседања представљена је капитална студија о А. Белићу у три књиге под насловом *Александар Белић српски лингвиста века* (Београд, 2016–2018).

5. РАДНА ЗАСЕДАЊА КОМИСИЈА АКРЕДИТОВАНИХ ПРИ МКС. У оквиру XVI међународног конгреса слависта одржана су радна заседања 31 комисије. Комисије су већином лингвистичке (нпр. Комисија за Општесловенски лингвистички атлас, Комисија за рачунарску обраду рукописа и старих штампаних књига, Комисија за лексикологију и лексикографију, Фразеолошка комисија и др.).

У наставку ћемо укратко представити скуп чланова Комисије за лексикологију и лексикографију. Састанак Комисије је започео поздравним говором њеног председника М. Чернишове (Русија). Затим су предложени нови чланови. У склопу овог дела састанка М. Чернишова је приказала колективну монографију *Лексикографија и лексикологија словенских језика* (Москва, 2017). Поменута монографија обрађује теме у два одељка: упоредна лексикографија словенских језика и историјска лексикологија словенских језика. Ј. Јакушкина (Москва) у засебном реферату је приказала зборник *Лексикологија и лексикографија у светлу савремених њрисијуа* (Београд, 2016). Затим су одржана три тематска блока на којима су излагани реферати.

У првом блоку, *Упоредна лексикографија словенских језика*, представљена су четири реферата. С. Ристић и Н. Ивановић (Србија) поредили су основне лексикографске поступке у обради придева *млад* у четири тезаурусна речника словенских језика: Речнику српске академије, Речнику бугарске академије, Речнику пољске академије и Речнику руске академије наука. Као *tertium comparationis* овог поређења послужио је пример обраде придева *млад* из *Огледа активних речника руског језика* Ј.

Айресјана (2010). Даље, А. Шапошников (Русија) у раду о перспективама прасловенске етимологије у XXI веку најпре је изложио генезу словенске етимолошке лексикографије од почетка XIX до 70-их година XX века, а затим и методологију *Етимолошког речника словенских језика* (под ред. О. Трубачова и др.). В. Шчербин је говорио о упоредној металексикографији источнословенских језика. М. Чоролеева и Ц. Георгијева (Бугарска) дале су преглед повести словенских поредбених речника с учешћем бугарског језика. Рад ових ауторки је важан и за историју српске лексикографије, будући да је један од првих таквих речника на нашим просторима *Додашак к санкѿийейтербуриким сравниѿељним рјечницима* В. С. Карацића (1822).

У другом блоку, *Истѿоријска лексикологија словенских језика*, такође су представљена четири реферата. У раду *Евроѿеизација срѿске лексике у XVIII веку* Р. Драгићевић (Србија) говорила је о српским двојезичним речницима с краја XVIII и почетка XIX века као извору за познавање процеса европеизације српског лексичког фонда и његовог отварања према немачким, мађарским, француским, италијанским и др. лексичким утицајима у времену после Велике сеобе. Г. Судаков (Русија) излагао је о тенденцијама развоја руске лексике у епохи средњег века. Е. Мирчева (Бугарска) говорила је о развоју и перспективама бугарске историјске лексикографије, а С. А. Мизников (Русија) о лексици прибалтичко-финског порекла у руском књижевном језику.

У трећем блоку, *Перспекѿиве развоја словенске лексикографије*, Г. Скларевска (Русија) одржала је обимно излагање о новим речничким типовима и могућностима њихове израде у руској лексикографији на почетку XXI века.

6. ПРАТЕЋЕ МАНИФЕСТАЦИЈЕ XVI КОНГРЕСА СЛАВИСТА. Посебан део програма Конгреса представљале су његове пратеће манифестације: изложбе, предавања и презентације.

Главна пратећа манифестација Конгреса била је изложба *Срѿска лексикографија од Вука до данас* (аутори: Р. Драгићевић и Н. Ивановић) у Галерији науке и технике САНУ. Овом изложбом обележена је двестота годишњица од објављивања првог издања *Срѿског рјечника* В. С. Карацића, а научној јавности је предочен значај речника као грађе за лексичка, етнографска и културолошка изучавања српског језика и културе. Страни слависти су путем изложбе могли да се упознају са развојем најважнијих српских речника кроз време, као и са развојем лексикографских идеја и концепција у српској лингвистици XIX и XX века. Поставку је пратио каталог са библиографијом српских речника (2018). По свом садржају овај каталог представља колективну монографију о хронолошком и методолошком развоју српске лексикографије од 1818. до 2018.

године. Настао је као резултат заједничког рада сарадника Филолошког факултета у Београду и Института за српски језик САНУ.

У аули Филолошког факултета у Београду постављена је изложба *Српска књижевности и велики рај* (аутори: О. Марјановић и М. Маринковић). Изложба је представила најзначајније српске књижевне ствараоце чија су дела битно обележена Првим светским ратом (Б. Нушић, Б. Станковић, Д. Васић, М. Црњански, И. Андрић и др.), а представљена је и слика живота у Србији под окупацијом 1915. године.

Другу изложбу у аули Филолошког факултета уприличили су Т. В. Марченко и С. В. Романова: *Славистика в емиграцији: изучение и преподавание русского языка и литературы в странах русского послереволюционного расселения*. Организатор изложбе је био Дом русског зарубежја им. А. И. Солженицына.

У Библиотеци града Београда приређена је велика изложба капиталних славистичких научних издања. Ове књиге су са собом донеле делегације слависта које су допутовале у Београд. У питању су најзначајнија издања из области националних славистика која су објављена у периоду између два Конгреса (2013–2018). После завршетка XVI конгреса слависта све књиге су поклоњене Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић“ у Београду.

Од одржаних предавања и презентација издвајамо излагање Д. Кривине (Словенија) о словеначком речничком порталу *Fran*. Портал *Fran* обједињује више пројеката општих и специјалних речника израђених у Институту за словеначки језик „Фран Рамовш“ САЗУ, и ставља их на располагање корисницима у дигиталном облику. Посебну вредност овог портала чине могућности напредне претраге и поређења садржаја речника.

7. О лингвистичким темама на XVI конгресу слависта. Ако поредимо слику лингвистичке славистике коју је дала Р. Драгићевић у приказу XV конгреса слависта у Минску (2013) са сликом славистике са XVI конгреса у Београду, долазимо до закључка да Конгрес у Београду продужава континуитет савременог стања у славистици. И даље је присутно веће интересовање за истраживање словенских језика него словенских књижевности; затим, веће је интересовање за синхронијска него за дијахронијска истраживања; повећан је удео семантике у дијахронијским (и засебно етимолошким) истраживањима; а запажа се и велики удео културологије у савременој лингвистици. На Конгресу је уочљиво и слабо интересовање за корпусну и рачунарску лингвистику (Драгићевић 2014: 278–281).

С друге стране, у програму XVI конгреса слависта учучавају се и неке идеје које, по нашем мишљењу, наговештавају даљи развој лингвистичких истраживања у одређеном смеру. Навешћемо два примера. Прво,

у радовима историчара словенских језика јавља се захтев да се простор *Slavia Orthodoxa*⁸ у XIX веку сагледа у лингвистичком контексту. Познато је да су преводи Библије имали много утицаја на формирање књижевних језика свих словенских народа. Међутим, док је у земљама у којима је црквени језик био латински (*Slavia Romana*) до превода Библије на народни језик дошло већ са покретом Реформације, у земљама у којима је служба држана на старословенском језику (*Slavia Orthodoxa*) ти преводи су се појавили тек са библијским друштвима у XIX веку. Претпоставка коју би требало испитати је да књижевни језици домена *Slavia Orthodoxa* из овог разлога развијају заједничка обележја. Таква претпоставка мотивише истраживања из области културологије, транслатологије и др.

Наше друго запажање везано је за више радова различите тематске оријентације који су изложени на Конгресу. У излагањима из области историје словенских језика, граматике, дијалектологије и упоредне анализе резултати се често представљају на скали континуалности између језичког синтетизма и аналитизма. Тако се нпр. губљење сложених претериталних времена у историји словенских језика и њихова замена глаголским видом (као морфолошком категоријом) идентификује као тежња језика ка синтетизму. Са друге стране, нпр. развој препозитивних конструкција у руском и чешком језику образлаже се као стремљење ових језика ка аналитизму. Однос између синтетизма и аналитизма словенских језика (и њихова „тежња“ ка једном или другом обележју) спомиње се (или је имплицитно присутна) и у истраживањима која се баве (не)-постојањем појединих категорија (морфолошких или синтаксичких) у језичкој употреби, или њиховом асиметријом у различитим језицима. Закључци овог типа могли би да мотивишу шира истраживања која би била усмерена на однос синтетизма и аналитизма у појединим језицима или групама словенских језика.

***

8. На крају, да поновимо оно важно: XVI међународни конгрес слависта у Београду представљао је, за српску науку и културу, веома значајан догађај. Успешним одржавањем Конгреса испуњена је давнашња обавеза српске славистике према међународној славистици.

Цитирана литература

Белић, Александар. „Први конгрес словенских филолога у Прагу 1929. г. од 6–13. октобра“. *Јужнословенски филолог* VIII (1929): стр. 160–178.

⁸ Термин *Slavia Orthodoxa* уведен је у славистику шездесетих година XX века. Паралелно са њим уведен је и термин *Slavia Romana*.

- Белић, Александар. „Други међународни славистички конгрес од 23. до 30. септембра 1934. у Варшави и Кракову“. *Српски књижевни гласник* XLIII (1934): 288–290 (I део) и 374–377 (II део).
- ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна. „Лингвистичка славистика данас – хроника XV међународног славистичког конгреса, Минск, 20–27. VIII 2013. год.“. *Јужнословенски филолог* LXX (2014): стр. 267–284.
- ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна и Вељко Брборић (ур.). *Српска славистиџика, колективна монографија: Радови српске делегације на XVI међународном конгресу славистиџа*, том 1 – Језик, Београд: Савез славистичких друштава Србије, 2018.
- ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна (ур.). *Сџазама славистиџике, зборник радова објављених у Политици у циклусу У сусрет Конгресу слависта, фебруар–август 2018*. Београд: Савез славистичких друштава Србије, 2018.
- ЛУКАШАНЕЦ, Александар (ур.). *Мовазнаџсџива, лиџарайџуразнаџсџива, фалџкларисџива, даклады беларускай дџелегациџи*. Минск: Наџциянальная акадџмија навук Беларусџи – Беларуски камџтџт славистаџ, 2018.
- МКС. *Маџериџали са XVI конгреса славистиџа* <<http://mks2018.fil.bg.ac.rs>>
- МЛАДЕНОВА, Маргарита (ур.). *Славјанска филологија, доклады за XVI међународен конгрес на славистите*, Софија: Бџлгарска акадџмија на науките – Бџлгарски национален комитет на славистите, 2018.
- МРШЕВИЋ, Драгана, Бошко Суваџић, Александар Милановић и Срето Танасић (ур.). *Александар Белић српски лингвистиџа века*. Том 1–3, Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, 2016–2018.
- НИ 1903: *Нова искра*, год. V, Београд.
- ПИПЕР, Предраг. „О српској лингвистичкој славистици друге половине XX века“. *Српска славистиџика, колективна монографија: Радови српске делегације на XVI међународном конгресу славистиџа*, том 1 – Језик, Београд: Савез славистичких друштава Србије, 2018, стр. 7–36.
- РИСТИЋ, Стана, Ивана Лазић Коњик и Ненад Ивановић (ур.). *Лексикологија и лексикографија у свеџлу савремених џрисџуџа*, Београд: Институт за српски језик САНУ, 2016.
- ТЕШИЋ, Милосав, Рајна Драгићевић и Ненад Ивановић (ур.). *Српска лексикографија од Вука до данас – каталог изложбе*. Београд: САНУ – Савез славистичких друштава Србије, 2018.
- ТОЛСТАЈА, Светлана (ур.). *Славјанское языкознание, XVI Международный съезд славистов*, Москва: РАН – Национальный комитет славистов Российской федерации, 2018.
- ЧЕРНЫШЕВА, Маргарита (ур.). *Лексикологија и лексикографија славјанских језиков, К XVI Международному съезду славистов*. Москва: Международный комитет славистов – Комиссия по лексикологии и лексикографии – Национальный комитет славистов Российской федерации – Институт русского языка им. В. В. Виноградова РАН, 2017.
- ЧЕРНЫШЕВА, Маргарита (ур.). *Доклады и выступления на заседании Комиссии по лексикологии и лексикографии при Международном комитете славистов XVI Международный съезд славистов (Сербия, Белград, 23 августа 2018 г.)*. Москва: Международный комитет славистов – Комиссия по лексикологии

и лексикографији – Национални комитет славистов руској федерацији, 2018.

BETHIN, Christina (ed.). *American Contributions to the 16th International Congress of Slavistics*. Linguistics. Vol. 1. Bloomington: Slavica Publishers, 2018.

БОТИСА, Stipe, Ivana Vidović Bolt, Davor Nikolić, Josipa Tomašić Jurić, Marija Malnar (ur.). *Hrvatski prilozi 16. međunarodnom slavističkom kongresu*. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo – Hrvatski slavistički odbor, 2018.

Ненад Б. Ивановић*

Институт за српски језик САНУ у Београду**

---

* nenad.ivanovic@isj.sanu.ac.rs

** Прилог је настао у оквиру пројекта *Лингвистичка исцртаживања савременог српског књижевног језика и израда Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ* (бр. 148009), који у целости финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.